

Professor Alexandr Strebkov vid S:t Petersburgs universitet uppvaktades med en gatuskylt med hans namn i samband med att den sista kursen i narkokonfliktologi avslutades första veckan i november. Kursen har under sju år genomförts i samarbete mellan institutionen för konfliktologi vid S:t Petersburgs statliga universitet och ECAD Ryssland med bistånd från ECAD Stockholm och SIDA. Texten på skylten lyder: Alexander Strebkovs plats 1, kvarteret Konfliktologi. Foto och text: Jonas Hartelius.

Brittisk drogexpert sparkas

Professor David Nutt, ordförande för brittiska regeringens rådgivande organ om drogfrågor, har fått sparken efter upprepade påståenden om att ecstasy, cannabis och LSD är mindre farligt än alkohol och tobak.

Den kontroversielle professor Nutt som styrkt rådgivande rådet Advisory Council on the Misuse of Drugs, ACMD, har länge legat på kollisionskurs med politiker i Storbritannien.

Nutt avrådde från den skärpning av cannabislagen som genomfördes från januari i år då drogen åter flyttades upp till B-klass på landets farlighetslista. Han vill också nedgradera ecstasy från A-nivå (där även heroin, kokain finns) och har jämfört den fruktade "partydrogen" för att inte vara

farligare än att rida på hästar.

Inrikesminister Allan Johnson (Labour) fick nog och uppmanade David Nutt i ett brev att avgå från rådet. Johnson skriver att "jag kan inte tillåta allmän förvirring mellan vetenskapliga råd och politiken och har därför förlorat förtroendet i din förmåga att vara min rådgivare som ordförande för ACMD. Jag ber er därför att genast avgå från rådet".

David Nutt svarade omgående brevledes att han är "mycket besviken" över inrikesministerns beslut eftersom Nutt länge arbetat hårt för ACMD i ett decennium och att hans råd varit av "högsta kvalitet" och med "bästa intresse för landets allmänhet".

Sida 4

ECNN analyserar och beklagar...

ECNN (Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk) kommenterar det gångna narkotikapolitiska året:

Internationellt har diskussionerna som utmynnade i antagandet av Förenta nationernas politiska deklaration och handlingsplan i kampen mot narkotikaproblemet i världen stimulerat ett avsevärt intresse från både allmänhetens och yrkespersoners sida. Diskussionerna föregicks av en översyn av målen som slogs fast 1998 under den extra sessionen i FN:s tjugonde generalförsamling (UNGASS). I denna diskussion har Europa starkt förespråkat en narkotikapolitik som är balanserad, vetenskapligt underbyggd och human, vilket bidrog till att de centrala progressiva delarna av de ursprungliga UNGASS-dokumenterna behölls i den slutliga överenskommelsen. Även om diskussionerna i FN ibland var livliga och ibland var ett uttryck för inrotade politiska och ideologiska ståndpunkter, fanns tecken på att en mer pragmatisk och motiverad angreppsmetod för att fastställa vad som utgör ändamålsenliga åtgärder kan vara på väg att vinna insteg. Till exempel blev USA välvilligare inställt till tillhandahållandet av steril injektionsutrustning för att minska risken för blodburna infektioner, vilket är en följd av den avsevärda evidensbas på området som talar för att det är effektivt. På grundval av politiska uttalanden under senare tid verkar det mer allmänt som om USA håller på att närma sig den europeiska modellen.

★ ECAD ANALYS

Det nya FN-dokumentet liknar innehållsmässigt de ursprungliga UNGASS-deklarationerna och handlingsplanerna som man enades om 1998.

Sida 2

I dokumentet ingår mycket av det som lagts fram av EU, vilket framgår i handlingsplanen, som innehåller en översyn över dagens narkotikapolitiska problem och en förteckning över de åtgärder som FN:s medlemsstater har åtagit sig att genomföra under det kommande årtiondet. Några centrala åtgärder och mål under rubriken för minskning av efterfrågan på narkotika är ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökat behandlingsutbud och stärkt inriktning på utsatta grupper. Man kräver också bättre balans i narkotikapolitiken genom att det satsas mer på att minska efterfrågan på narkotika, evidensbaserade åtgärder, samt övervaknings- och kvalitetssäkringsmekanismer. I FN-dokumentet erkänns dock inte uttryckligen betydelsen av skademinskning, en metod som åtföljd av vetenskaplig granskning har använts i EU.

/ECNN

Nätdroger växande problem i EU

Det blir "allt svårare att träffa ett rörligt mål" - så sammanfattar ECNN läget i sin årsrapport som presenterades i november.

Internet har blivit en viktig marknadsplats för lagliga droger som ännu inte narkotikaklassats och marknaden är mycket flexibel. Flest drogbutiker på nätet finns i Storbritannien, Tyskland och Nederländerna.

En ny trend är att narkotiska preparat numera marknadsförs under särskilda märken. Ett känt exempel är "Spice" - en växt- och örtblandning för rökning, som innehåller syntetiska cannabinoider. I de länder där "Spice" är förbjudits - bland annat Sverige, Tyskland och Frankrike - har man påträffat liknande växtblandningar på internet, under nya namn.

Att människor försöker kringgå narkotikakontroll genom att marknadsföra ämnen som ännu inte narkotikaklassats är inget nytt, enligt ECNN:s chef Wolfgang Götz. Nytt är däremot marknadsflexibilitet, den aggressiva marknadsföringen och ett ökat internetanvändande bland unga. Därför kommer övervakning av internet att bli ett allt viktigare instrument för att avläsa nya drogtrender i framtiden.

- Om "Spice" ger en försmak av framtiden måste EU se över hur man hanterar denna växande utmaningen, sade Wolfgang Götz på en presskonferens i Europaparlamentet.

Enligt ECNN:s rapport utgör kokain och heroin fortfarande kärnan av Europas narkotikaproblem. Heroinmissbruket är "stabil, men inte längre minskande" och kokainmissbruket stiger i vissa länder medan det är stabilt i andra.

Kokain och amfetamin är de dominerande centralstimulerande drogerna, men även metamfetamin har börjat sprida sig i Europa, rapporterar ECNN. Under 2007 hittade polis och tull 340 kilo metamfetamin i Norge, vilket var det största beslaget i Europa. Näst största beslag var i Sverige, med 51 kilo metamfetamin.

- Marknaden för centralstimulerande droger är uppdelad. I Sydeuropa är det mest kokain och i norra Europa amfetamin som gäller, sade Wolfgang Götz till Drugnews. Det nya är att det idag finns mer metamfetamin på den svenska marknaden. Metamfetamin liknar amfetamin, men är starkare och mer beroendeframkallande.

I hela Europa minskar nu cannabissmissbruket, efter en ökning under 1990-talet och början av 2000-talet. Trenden är särskilt tydlig bland skolelever. Undersökningar i USA och Australien tyder på att missbruket minskar också där.

/Drugnews

Polydrug use

Inom den förebyggande verksamheten mot narkotikamissbruk har man länge vetat att problematisk droganvändning bäst bekämpas holistiskt samt kopplat till en hälsosam livsstil och välinformerade val. Däremot är ofta diskursen om narkotikamissbruk mer inriktad på drogerna i sig. Det är svårt att värja sig för slutsatsen att detta endimensionella synsätt i allt mindre grad främjar förståelsen av missbruksmönstrens utveckling i Europa. Personer som använder droger begränsar nästan aldrig sin konsumtion till endast ett ämne. I dagens Europa är blandmissbruksmönstret normen, och den kombinerade användningen av olika ämnen är orsaken till eller komplicerar de flesta problem som vi står inför. Detta leder till behov av att utarbeta ett mer allsidigt och integrerat synsätt inriktat på ett flertal ämnen, för att man ska bättre förstå situationen samt planera och utvärdera lämpliga åtgärder. Detta gäller i lika hög grad narkotikamarknaden.

Åtgärder för att minska tillgången på en drog förlorar naturligtvis sitt värde om det leder till användning av ett ersättningsmedel som kan vara ännu skadligare.

/ECNN

Omfattande sprutbytesprogram har inte minskat hiv-infektioner

Redan 1985 introducerades sprututbytesprogram i Storbritannien och de flesta områden i landet har idag apoteksbaserade sprututbytesprogram. Utöver dessa finns också organisationer som tillhandahåller sådana program och mobila enheter för att nämna ett par exempel.

Trots den omfattande tillgången på gratis sprutor ökar antalet HIV-infekterade injektionsmissbrukare enligt en ny rapport (Shooting Up. Infections among injecting drug users in the United Kingdom 2008, an update: October 2009. London: Health Protection Agency, 2009). Rapporten informerar också om att 19% av injektionsmissbrukarna uppgav att de delade sprutor och nålar.

Omkring 22% av de nya injektionsmissbrukarna hade ådragit sig hepatit C inom tre år efter att de började injicera.

/Actnow

Ryssland: usel drogkontroll i norra Afghanistan

Områden i norra Afghanistan som kontrolleras av Nato-allierade afghanska styrkor fungerar som ett brohuvud för narkotikahandel till Ryssland och övriga Europa. Det uppger Ryssland som vill sända egen personal och undersöka situationen. Dessa områden domineras av den antitalibanska motståndsrörelsen norra alliansens styrkor som stöds av Isaf, där svenska soldater ingår.

Viktor Ivanov, högste chef för Rysslands narkotikakontroll, sade vid ett möte med den ryska militära akademien att taliberna inte utgör ett direkt hot mot Ryssland. Det verkliga hotet kommer från knarkkungar verksamma i norra Afghanistan och att koalitionsstyrkorna inte för en effektiv kamp mot dem.

/Drugnews

”Sprutbyte för narkomaner är en viktig folkhälsofråga”

Sammanfattning

Sveriges landsting bör följa Finland och införa sprutbytesprogram för injektionsmissbrukare. Sedan 20 år pågår en het debatt om sprutbyte i Sverige. Under dessa år har alltför många missbrukare smittats av hepatit eller hiv, vilket kraftigt försämrat deras livskvalitet. Trots att landstingen sedan 2006 haft möjlighet att införa sprutbytesprogram finns de i dag endast i Malmö och Lund. Det är nu hög tid att slå hål på myterna och ta de vetenskapliga beläggen och den så kallade Dublindeklarationen på allvar. Sprutbyte motverkar smittspridning, ökar inte antalet narkomaner och påtvingar inte Sveriges en drogliberal politik, skriver generaldirektörerna för Socialstyrelsen, Smittskyddsinstitutet och Statens folkhälsoinstitut.

Statistik

Under 2008 rapporterades i hela landet 29 nya fall av hiv och 1074 fall av hepatit C bland personer som smittats genom injektionsmissbruk. I Region Skåne har endast enstaka fall av hiv upptäckts under perioden 2000–2008, och någon inhemsk spridning av hiv förekommer inte i gruppen bland injektionsmissbrukare. I Stockholms läns landsting sprids däremot hiv bland injektionsmissbrukare sedan mitten av 1980-talet och under 2000-talet har i genomsnitt ett 20-tal nya hiv-fall om året rapporterats.

Antalet hepatit C-smittade är också lägre i Skåne än i Stockholm och trenden bland injektionsmissbrukare pekar nedåt, även om det är svårt att dra några entydiga slutsatser om antalet hepatit C-smittade.

”Erfarenheterna från Finland är övervägande positiva”

Finland, som har en restriktiv drogpolitik, har infört en lagstadgad och hälsopolitisk skyldighet för kommunerna att inrätta så kallade lågtröskelmottagningar med sprutbyte för drogmisbrukare. Mottagningarna är lättillgängliga, ger en basal hälsoservice samt möjlighet till provtagning, vaccination mot hepatit och sprutbyte under kontrollerade former. Servicen är gratis, icke-dömande och brukarna kan vara anonyma. Den enskilde brukaren kan komma utan att boka tid och får besöka mottagningarna även om han eller hon är påverkad.

Mottagningarna ses som en ren hälsopolitisk åtgärd för att minska smittspridning och har ingenting med narkotikapolitik att göra. Detta har nyligen bekräftats i en doktorsavhandling som slår fast att sprutbytet på intet sätt har bidragit till en mer liberal narkotikapolitik.

Erfarenheterna från Finland är övervägande positiva. Ökningen av nysmittade med hiv kunde brytas tack vare införandet av lågtröskelverksamheten. Även nya fall av hepatit B och C har minskat i antal. Utöver detta har man via dessa mottagningar även nått unga personer och andra grupper med dolt missbruk. Drygt hälften av dem som besökte en lågtröskelmottagning under 2007 var yngre än 30 år.

Sprutbyte är inte en narkotikapolitisk åtgärd utan en hälsopolitisk insats för en grupp utsatta människor. Det finns många vägar till folkhälsa och olika insatser behövs för att främja hälsa särskilt hos dem som är mest utsatta.

”Generaldirektörerna talar emot sin egen myndighets statistik”

Sprutbyte minskar inte smitta

Generaldirektörerna säger först att det inte går att dra "några entydiga slutsatser" om huruvida sprutbyte minskar smittspridningen av hepatit C bland narkomaner. Sedan slår de fast att "sprutbyte minskar smittspridning". Enligt omfattande forskning om sprutbytet i Malmö går det inte att säga något säkert om hepatit C. (Nils Stenström, Sprutbyte vid Intravenöst Narkotikamissbruk, 2008)

Smittskyddsinstitutets egna siffror visar att hepatit B sprids mer i Skåne (19 fall 2008), där man har sprutbytesprogram, än i både Stockholms län (10 fall) och Västra Götalands (9 fall), där man inte har det.

Om man istället jämför Smittskyddsinstitutets siffror för Malmö med Göteborg, vilket generaldirektörerna låter bli, ser man att HIV-spridningen bland missbrukare är högre i Skåne (83 fall på 14 år) än i Västra Götaland (51 fall), som alltså inte tillhandahåller rena sprutor.

Narkomaner förtjänar respektfullt bemötande

Ett i vårt tycke bättre argument för sprutbyte är att ge narkomanerna tillgång till hälsa och sjukvård, motiverande samtal, information om hur man skyddar sig mot sexuellt överförbara infektioner, test och vaccinationer.

Detta tillhandahåller sprutbytet i Malmö. Men forskningen pekar på att det inte enbart beror på sprutorna. Nära hälften av besökarna besöker mottagningen utan att byta sprutor. (Nils Stenström 2008) Lika viktigt är att missbrukaren bemöts av icke-dömande personal som förstår deras situation. Även missbrukare förtjänar en kompetent hälso- och sjukvård och ett respektfullt bemötande. Vi uppmanar därför alla landsting som liksom vi är tveksamma till sprutbyte att istället skapa särskilda vårdmottagningar för missbrukare.

Vi välkomnar att generaldirektörerna för dessa tre myndigheter samlar sig i denna fråga. Det förtjänar narkomanerna och deras anhöriga. Men vi förväntar oss att ni lägger er tid och er makt på att se till att stat och landsting mobiliserar mer resurser till förebyggande arbete och missbruksbehandling som leder till drogfrihet. Det är den verkligt humana strategin.

Anna Carlstedt, förbundsordförande IOGT-NTO; Christer Karlsson, förbundsordförande KRIS (Kriminellas Revansch i samhället); Cilla Dahl-Andersson, förbundsordförande Hassela Solidaritet; Gunnilla Persson, förbundsordförande FMN (Föräldraföreningen Mot Narkotika); Ove Rosengren, förbundsordförande RNS (Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle)

Nässjö startar drogtester av elever

Trots kritik och varning från Skolinspektionen ska Nässjö kommun starta slumpmässiga, frivilliga drogtester av elever på Brinellgymnasiet. Det beslutade en enig barn- och utbildningsnämnd den 12 november.

Beslutet i nämnden är att gå vidare med planering med att inleda drogtester bland de cirka 1300 eleverna på kommunens gymnasieskola. Fem elever ska lottas ut varje månad för att lämna urinprov för analys efter narkotika.

- Vi tycker att det är skolans uppgift att arbeta förebyggande och drogtester ger elever som erbjuds narkotika argument att säga nej med hänvisning till risken att testas, säger Leif Ternstedt, ordförande (S) i barn- och utbildningsnämnden, till Drugnews.

Men trots att elever och föräldrar måste skriva under att de frivilligt vill vara med i programmet och elever som lottas ut kan avstå tester utan påföljd, så kritiserar Skolinspektionen kraftfullt planerna.

I höstas skickades ett beslut om att Nässjö kommuns planer var regelvidriga. Och samma dag som barn- och ungdomsnämnden åter hade frågan uppe, så publicerade generaldirektören och chefsjuristen på Skolinspektionen en debattartikel i Svenska Dagbladet; en riktad varning till Nässjö kommun om att det är "olagligt tvinga elever till drogtest".

Myndigheten hänvisar, såsom i tidigare kritik mot andra kommuner som vill starta drogtester, till integritetsskäl och att frivillighet inte kan garanteras då elever står i beroendeförhållande till skolan. Men också att skollagen inte reglerar drogtester, utan hänvisar till grundlagen om skydd mot påtvingade kroppsliga ingrepp.

- Men kan ni fortsätta att gå emot tillsynsmyndigheten?

- Vi tror på det här och vill ha en drogfri skola. Vi är eniga över partigränserna, har invånarnas stöd och vill verkligen pröva. Visar det sig att vi har gjort fel, så får vi ta den smällen, säger Leif Ternstedt.

/Drugnews

***

"Skollagen reglerar inte drogtester. Därför är det inte skollagen utan grundlagen som vi stödjer oss på i vårt beslut, närmare bestämt 2 kap. 6 och 12 §§ regeringsformen. Där sägs att varje medborgare gentemot det allmänna är skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp, men att detta skydd kan begränsas genom lag.

Vår bestämda uppfattning och därmed vårt beslut är alltså att lagstiftningen ska tolkas på så sätt att det inte är möjligt att lagligt genomföra drogtester av gymnasieelever i den form som Nässjö kommun har valt. Det är möjligt att Nässjö kommun och andra skulle vilja ha en annan ordning. En ordning som innebär att skolan kan ta urinprov på sina elever och analysera dessa. Då bör kommunen eftersträva en lagändring som tillåter detta."

/svd.se

***

Actnow tipsar:

SDTI, det amerikanska utbildningsdepartementets Student Drug-Testing Institute, har öppnat en ny webbplats som är en resurs för information om drogtestprogram avsedda för studerande.

<http://sdti.ed.gov/>

Brittisk drogexpert ...

Från sidan 1

Han medger att det funnits ett glapp mellan råden och regeringens politik, men att om forskare inte får delta i diskussionen på detta område, så kan deras bidrag för att ta fram drogpolicy devalveras och en viktig källa till evidensbaserade råd undergrävs.

Efter David Nutts avgång, ytterligare några ledamöter själva valt att lämna styrelsen för ACMD. Brittisk narkotikadebatt har varit intensiv senare år och politiken har svängt mellan uppgiven så kallad harm reduction-linje till försök med skärpt hållning minska droganvändning och skador. De stora partierna Labour och de konservativa har oroats över ökat missbruk och samhällskostnader och vill inte bidra till ökad tillgänglighet av droger. Medan det mindre Liberaldemokraterna stått för en mer liberal linje även i drogfrågor.

/Drugnews

Materialen från ECAD-seminarium om drogfri rehabilitering finns nu tillgängliga på www.ecad.net ("Conference papers"). Du kan läsa om resultat av 5-årsuppföljning av tvångsvårdade kvinnor i Lunden: 15% lämnar Lunden med inga eller ringa återfall!

Där hittar de också resultat av uppföljning av San Patrignano's boende. Bilden (tapetverkstaden): arbete – en av nyklarna till succé i fallet San Patrignano...

Våra europeiska samhälle har experimenterat med och utvärderat både tolerans och intolerans gentemot illegalt droganvändande och drogmissbruk. Det är våra reflektioner kring detta som styr oss mot icke-användning. Detta med hänsyn till våra barns väl.

ECAD is Europe's leading organization promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. ECAD member cities work to develop initiatives against drug abuse supporting the United Nations Conventions.
Has your city joined ECAD?

ECAD Head Office
European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46 850829363 Fax +46 850829466
E-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net

ECAD Regional Office in Russia

www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru
+7 812 328 96 65

ECAD Regional Office in Latvia

Tel. +371 6510591
www.ecad.riga.lv andrejs.vilks@rcc.lv

ECAD Regional Office in Bulgaria

www.ecad.hit.bg/home.html
doctor_ivo@abv.bg
+359 5 684 1391

ECAD Regional Office in Turkey

www.ibb.gov.tr/ecad ecad@ibb.gov.tr